

Nieuwsbrief

Museum Ramtorenschip Buffel

Voorwoord

Afsluiting zomerseizoen met
meer dan 4000 bezoekers ...

Bestuurlijke vernieuwing op de Buffel

De afgelopen periode hebben
we als bestuur samen met ...

Dubbel goed nieuws

Twee subsidies goedgekeurd...

NOFORNO

2 Inhoud	7 Warm afsluiten	12 Puzzel	22 In de media
3 Voorwoord	8 Dubbel goed nieuws	13 Spreuk van de maand Marine jargon	23 Kennismaken met ...
4 Overleg gemeente Voorne aan Zee	9 Sinterklaas & 12 blijde Pieten	14 Bewapening van de Buffel	25 Word commandant op de Buffel
5 Bestuurlijke vernieuwing	10 Erekring van de Buffel	20 Berichten Museum vakgroep	26 Tot slot
6 De Buffel zoekt...	11 Van zeil naar stoom	21 Foto galerij	

Stichting Ramtorenschip Buffel

Postadres

Dokweg 5
3221 AE Hellevoetsluis

Bezoekadres

Koningskade 2
3221 CC Hellevoetsluis
info@debuffel.nl
www.debuffel.nl

Redactie

Wim Noordzij
Merijn Oomen
Zosia Huykman

Bijdrage

Peter Klompe
Carin Ottevanger
Will Wiegel
Zosia Huykman
Ed Wijbrands
Jan Engelblik
Jan Terpstra

Info & kopij

webmaster@debuffel.nl

Vormgeving & opmaak

Ministerie van Visuele Zaken

NOFORNO

Voorwoord

Beste vrijwilligers, partners, gemeente en fondsen,

Aan het einde van dit jaar wil ik graag even stilstaan – niet bij het logboek, maar bij de mensen. Want de Buffel mag dan van staal zijn, zij vaart op betrokkenheid, inzet en liefde voor erfgoed.

2025 was een jaar van doorzetten. Dankzij jullie inzet bleef de Buffel niet alleen toegankelijk, maar ook levend. Vrijwilligers die gastvrij ontvangen, verhalen vertellen, sleutelen, koken, organiseren, begeleiden en meedenken. Partners die met ons meebewogen. Gemeente en fondsen die vertrouwen bleven uitspreken, ook in tijden waarin erfgoed onder druk staat. Daarvoor wil ik jullie oprecht danken.

We mogen trots zijn op wat wél is gelukt:

- de continuïteit van het museum;
- nieuwe educatieve en kinderactiviteiten;
- restauraties en verbeteringen aan boord;
- de zichtbaarheid van de Buffel als icoon van maritieme en industriële geschiedenis;
- en de eerste stappen richting bredere samenwerking binnen de vesting en de regio.

Tegelijkertijd is het belangrijk om eerlijk te zijn.

De Buffel staat, net als veel erfgoedinstellingen, op een kruispunt. De organisatie is kwetsbaar, de gemiddelde leeftijd van vrijwilligers hoog, en de middelen beperkt. Structurele subsidies houden ons drijvend, maar bieden weinig ruimte voor vernieuwing, groot onderhoud of het duurzaam betrekken van nieuwe generaties.

Juist daarom kijken we met realisme én vertrouwen vooruit naar 2026.

- 2026 wordt een jaar van keuzes en samenwerking.
- Een jaar waarin we verder inzetten op:
 - verjonging en verbreding van onze vrijwilligersgroep;
 - nauwere samenwerking met andere erfgoedpartners;
 - educatie en jeugdparticipatie met jonge gezinnen als sleutel tot toekomstbestendigheid;
 - professionalisering van organisatie en fondsenwerving;
 - en het versterken van de Buffel als onderdeel van een groter verhaal: dat van de vesting Hellevoetsluis en het maritieme DNA van Nederland.

De Buffel is het eerste marineschip op stoom, symbool van innovatie en overgang. Dat verhaal past ook bij deze tijd. Niet alles hoeft hetzelfde te blijven om trouw te blijven aan wie we zijn.

Namens het bestuur wil ik iedereen bedanken die zich in 2025 aan boord heeft ingezet – zichtbaar of achter de schermen. Jullie betrokkenheid geeft vertrouwen dat de Buffel ook de komende jaren koers kan houden, mits we samen blijven varen.

Ik wens jullie een jaar van plezier, maar ook rust en gezondheid, en voor 2026: vertrouwen, samenwerking en nieuwe energie.

Met hartelijke groet,

Wim Noordzij
Voorzitter Museum Ramtorenschip Buffel

Overleg gemeente Voorne aan Zee

Samen werken aan de toekomst van de Buffel

De afgelopen maanden is er intensief overleg geweest met de Gemeente Voorne aan Zee over de toekomst van Museum Ramtorenschip Buffel. Met vertrouwen kunnen we melden dat de gemeente positief staat tegenover ons beleidsplan 2025–2030 en de daarin geschetste koers.

In dit plan pleiten we voor verregaande samenwerking tussen musea en erfgoedinstellingen in Voorne aan Zee. De Buffel kan hierin een centrale rol krijgen als onderdeel van een toekomstig Maritiem Havenkwartier in de Vesting van Hellevoetsluis, waar op termijn ook andere schepen en maritieme objecten aan toegevoegd worden. Zo ontstaat meer samenhang en beleving op en rond de kades.

Daarnaast voorziet het beleidsplan in een professionalisering van de organisatie, met betaalde krachten op onder meer educatie, collectiebeheer, marketing & PR, evenementen, vrijwilligerscoördinatie en financiën. Dit alles met behoud van de belangrijke rol van onze vrijwilligers, die het hart van de Buffel blijven vormen.

De positieve houding van de gemeente geeft vertrouwen om deze plannen samen verder uit te werken. Zo bouwen we, stap voor stap, aan een duurzame toekomst voor de Buffel en het maritieme erfgoed van Voorne aan Zee.

Educatie Bres en schooljaar 2025-2026

Buffel in de top drie! – Maritiem erfgoed spreekt tot de verbeelding

Goed nieuws vanaf het waterfront: in 2025 hebben weer veel basisscholen de stap aan boord gezet van het Ramtorenschip Buffel. Tijdens hun Matrozenreis werden leerlingen ondergedompeld in de wereld van stoomkracht, seinen en maritieme heldenmoed. En met succes — uit de evaluatie blijkt dat de Buffel bij leerlingen en leerkrachten in de top drie van leukste culturele bestemmingen is geëindigd!

Samen met Fortresse Holland en het indrukwekkende Droogdok Jan Blanken vormden we een sterk duo, waarbij spel, geschiedenis en techniek naadloos samensmolten tot een belevingsgericht lesprogramma.

Vooruitkijkend naar 2026 willen we die samenwerking graag uitbreiden. In Voorne aan Zee liggen nog veel meer erfgoedparels te wachten om ontdekt te worden. Daarom werken we aan een gezamenlijk erfgoedsaanbod met meerdere partners in de regio — van vestingwerken tot de Noordhinder en de Bernisse. Zo ontstaat een rijke en afwisselende cultuurhistorische schoolprogramma die kinderen niet alleen laat leren, maar vooral laat beleven.

Kortom: geschiedenis leeft... en vaart uit vanaf de Buffel!

Bestuurlijke vernieuwing bij de Buffel

De afgelopen periode hebben we als bestuur samen met de (voormalige) Raad van Toezicht goed gekeken naar hoe we de organisatie van het Ramtorenschip Buffel het beste kunnen inrichten voor de toekomst. Dat heeft geleid tot een weloverwogen besluit: de Raad van Toezicht wordt opgeheven en we kiezen bewust voor een versterkte Raad van Advies.

Waarom was opheffen in dit geval beter?

De Buffel is een relatief kleine, vrijwilligersgedreven organisatie met een duidelijke missie: het behouden en toegankelijk maken van een uniek stuk maritiem erfgoed.

In de praktijk merkten we dat een formele Raad van Toezicht:

- het een extra belasting was voor de leden van de raad;
- relatief veel bestuurlijke druk en kwetsbaarheid gaf;
- Ten opzichte van de schaal van de organisatie maakte het niet echt veel verschil met wat het bestuur deed.

Tegelijkertijd vinden wij goed bestuur, reflectie en transparantie enorm belangrijk. Daarom hebben we niet gekozen voor “minder aandacht”, maar juist voor een andere, beter passende vorm.

Een sterke Raad van Advies

In plaats van toezicht op afstand, kiezen we voor inhoudelijke betrokkenheid en expertise. We gaan de Raad van Advies actief versterken met mensen die:

- verstand hebben van maritiem en lokaal erfgoed;
- ervaring hebben met vrijwilligersorganisaties;
- kunnen meedenken over educatie, publieksbereik en samenwerking.

De Raad van Advies krijgt een duidelijke rol als sparringpartner van het bestuur: gevraagd en ongevraagd meedenken, reflecteren en verbinden.

Samen bouwen aan de inhoud – februari

Een belangrijke volgende stap is dat we in februari een bijeenkomst organiseren waarbij:

- de Raad van Advies; het bestuur; en alle coördinatoren (zoals vrijwilligerscoördinatie, educatie, publieksactiviteiten, techniek e.d.) samenkomen om: de rol en werkwijze van de Raad van Advies concreet te maken; inhoudelijke thema's te bepalen; en te zorgen dat advies écht aansluit bij wat er leeft op en rond de Buffel.

Transparant en betrouwbaar

Onze verantwoording richting gemeente, fondsen en partners blijft uiteraard volledig intact via jaarverslagen, financiële verantwoording en voortgangsgesprekken. Met deze stap kiezen we voor een bestuurlijke vorm die past bij wie we zijn én waar we naartoe willen.

Heb je vragen of ideeën? Laat het vooral weten. De Buffel maken we samen.

Met hartelijke groet,

Het bestuur van Stichting Ramtorenschip Buffel

Help jij deze zomer mee aan boord van De Buffel?

De zomer van 2026 staat bijna voor de deur! Een periode waarin we weer duizenden bezoekers verwachten op ons trotse Ramtorenschip Buffel. Om al deze gasten warm te ontvangen, zijn we op zoek naar enthousiaste gastheren en gastvrouwen die ons team willen versterken.

Heb jij een vriendelijke glimlach, maak je graag een praatje, en wil je deel uitmaken van een bijzonder museumteam in Hellevoetsluis? Dan zoeken we jou!

Wanneer?

Van 1 juli t/m 1 september zijn we extra druk en kunnen we hulp goed gebruiken.

We zijn geopend van woensdag t/m zondag, van 11.00 tot 17.00 uur.

Of je nu een paar uurtjes per dag komt helpen, één dag per week, of één keer per maand – alle hulp is welkom!

Wat ga je doen?

Je ontvangt bezoekers aan de kassa, maakt een gezellig praatje, geeft uitleg over het schip en zorgt ervoor dat iedereen zich welkom voelt aan boord. Geen ervaring nodig – enthousiasme is het belangrijkste!

Wat bieden wij jou?

Een hecht en gezellig vrijwilligersteam

Een unieke werkplek op een historisch marineschip

Zinnige én leuke ontmoetingen met bezoekers van alle leeftijden

Aanmelden of meer informatie?

Mail naar: info@debuffel.nl

Stap aan boord en beleef de zomer van 2026 als vrijwilliger op De Buffel!

De Buffel zoekt een nieuwe voorzitter

Na twee mooie en intensieve jaren neemt Wim Noordzij afscheid als voorzitter van Museum Ramtorenschip de Buffel. In deze periode is de Buffel zichtbaar versterkt, met onder andere een vernieuwd dek, restauratie van de Longroom en een groeiend educatief aanbod met de Kidsclub, schoolbezoeken en het Erfgoedspoor. Ook werd subsidie verkregen voor een innovatieve 3D-film.

De Buffel staat stevig, maar kijkt vooruit. Met plannen voor nieuwe verhaallijnen, interactieve beleving, een escaperoom en verbeterde toegankelijkheid breekt een volgende fase aan. Daarom zoeken wij een nieuwe voorzitter: een koersvaste verbinder met affiniteit voor erfgoed, educatie en organisatieontwikkeling.

Ken jij iemand – of voel je jezelf aangesproken – die als 'Commandant' de Buffel de toekomst in wil leiden?

Neem contact op via info@debuffel.nl of voorzitter@debuffel.nl, of bel 06 53142432.

Warm afsluiten, samen vooruit varen

Vrijwilligersbijeenkomst 29 december

Op 29 december sloten we het jaar op een bijzonder warme en gezellige manier af met de laatste vrijwilligersbijeenkomst van 2025 aan boord van Ramtorenschip Buffel. Terwijl buiten de winter voelbaar was, hing er binnen een sfeer van verbondenheid, dankbaarheid en trots.

Aan lange tafels genoten we samen van een heerlijk kaasfondue- en stamppottenbuffet – precies zoals het past bij de Buffel: eenvoudig, hartelijk en met aandacht voor elkaar. Een moment om bij te praten, herinneringen op te halen en samen terug te kijken op een intens en waardevol jaar.

Een feestelijk moment was de presentatie en uitgifte van de nieuwe vrijwilligerskleding. Met deze frisse, herkenbare uitstraling gaan onze vrijwilligers het nieuwe seizoen tegemoet: zichtbaar, professioneel en met dezelfde gastvrije glimlach die bezoekers zo waarderen.

Als extra aardigheidje kreeg iedere vrijwilliger een knuffeltje van Buffeltje mee naar huis. Een klein, maar symbolisch gebaar: Buffeltje staat voor de warmte, toegankelijkheid en speelsheid die de Buffel ook voor jonge bezoekers wil zijn. Leuk detail: Buffeltje zal binnenkort ook te koop zijn aan boord, zodat bezoekers een tastbare herinnering mee naar huis kunnen nemen.

Aan het eind werd ook nog even aandacht besteed aan het vertrek van de voorzitter.

Bedankt Patrick Noordzij van Baan Workwear voor de sponsoring van de kleding

Dubbel goed nieuws: twee subsidies toegekend door de Erfgoedtafel Historisch Haringvliet!

Met veel enthousiasme kunnen we delen dat de Erfgoedtafel Historisch Haringvliet ons twee keer heeft gesteund. Zowel voor de ontwikkeling van de Canon van het Haringvliet als voor het maken van een interactieve 3D-film over Museumschip De Buffel is subsidie toegekend.

Dankzij de eerste subsidie kunnen we starten met de ontwikkeling van een regionale erfgoedleerlijn voor het basisonderwijs. In Voorne aan Zee gaan leerlingen als eersten op ontdekkingstocht langs het erfgoed van het Haringvliet: van vestingwerken en waterstaat tot maritieme geschiedenis. Met interactieve lessen, excursies en verhalen brengen we het verleden dichtbij en bouwen we stap voor stap aan uitbreiding richting Voorne-Putten, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee.

De tweede subsidie maakt het mogelijk om het verhaal van Museumschip De Buffel op een geheel nieuwe manier te vertellen. Met een interactieve 3D-film kunnen bezoekers – jong en oud – straks virtueel aan boord stappen en het leven op dit iconische marineschip beleven. De film wordt niet alleen ingezet in het museum, maar ook in het onderwijs en bij presentaties buiten de Buffel, waardoor het bereik sterk wordt vergroot.

Samen laten deze twee projecten zien hoe erfgoed, educatie en innovatie elkaar versterken. We danken de Erfgoedtafel Historisch Haringvliet voor het vertrouwen en kijken ernaar uit om zowel de erfgoedleerlijn als de 3D-film de komende periode tot leven te brengen. Wordt vervolgd!

Sinterklaasmiddag vol kruidnoten, spel & 12 blijde Pieten op Buffel-schip

Zaterdag 29 november voerde gezelligheid weer de boventoon tijdens het jaarlijkse Sinterklaasfeest op Museum Ramtorenschip Buffel. In twee feestelijke rondes werden ruim 70 kinderen én hun ouders hartelijk ontvangen aan boord van het iconische marineschip.

De middag startte met het bakken van verse kruidnootjes, gevolgd door een aaneenschakeling van vrolijke, nautische én oer-Hollandse spelactiviteiten. Kinderen gooiden pakjes in de schoorsteen, klommen symbolisch over de daken, bliezen in de zeilen van de bootjes tijdens Bootje Blazen en genoten van nog veel meer speelse uitdagingen. Tussen de bedrijven door werd er volop gesmuld én gelachen.

Een bijzonder moment ontstond toen de OppasPiet een klein Baby Pietje meenam. Terwijl de allerkleinsten wiegden op het ritme van de sintmagie, zong iedereen uit volle borst "Slaap kindje slaap". Het werd een kippenvel-moment waarin verbinding en warmte centraal stonden – precies waar deze middag voor bedoeld was.

Aan boord waren maar liefst 12 Pieten, een kleurrijke en ontroerende mix van generaties: de jongste Piet (12 jaar) tot de oudste, zeer vitale Piet (84 jaar). Met leeftijden van 12 tot 84 jaar bewezen ze samen dat vrijwilligerswerk en kinderbeleving een gouden duo vormen, want ook de Pieten straalden minstens zo hard als de kinderen zelf. De oudste Piet gaf aan: "Ik heb vandaag net zoveel plezier gehad als toen ik zelf nog jong was."

Natuurlijk ontbrak de traditionele fotoshoot met Sinterklaas en zijn Pieten niet. Met pepernotenfrutsels in het haar en rode wangen van het spelplezier, gingen jong en oud met een glimlach én leuke foto's thuiswaarts.

Sinterklaas beloofde aan het einde van de middag: "Volgend jaar kom ik terug naar dit stoere schip!"

De organisatie – volledig gedragen door enthousiaste vrijwilligers en gesteund door de lokale erfgoedgemeenschap – kijkt terug op een geslaagde, inclusieve en speelse middag, waarin plezier, ontmoeting en meedoen centraal stonden.

Erekring van de Buffel

“Waarom we bij De Buffel kiezen voor de Erekring in plaats van reguliere sponsoring”

Ik ben meer dan 20 jaar sponsorfunder van beroep geweest van grootschalige evenementen. De laatste jaren ben ik erg bezig met het verbinden van erfgoed, evenementen en partners. In de loop der jaren heb ik ook gezien hoe sponsoring is veranderd. Waar het vroeger vaak ging om pakketten en logo's, zoeken organisaties nu steeds vaker naar betekenis, inhoud en een verhaal waar ze echt bij passen.

Voor Ramtorenschip De Buffel voelde het daarom logisch om het anders te doen.

De Buffel is geen gewoon museum. Het is het eerste Nederlandse marineschip op stoom, een schip dat staat voor innovatie, vakmanschap en durf. Het behoud van zo'n schip vraagt om meer dan incidentele steun. Het vraagt om betrokkenheid, kennis en verantwoordelijkheid op de lange termijn.

Daarom introduceren we de Erekring van de Buffel (the Circle of Honour Heritage Innovation). Geen traditionele sponsoring, maar een select gezelschap van organisaties en bedrijven die zich vanuit passie voor maritieme techniek en marinehistorie aan het schip willen verbinden. De bijdrage die daarbij hoort is geen losse sponsoring voor een evenement, maar een bewuste investering in onderhoud, veiligheid, educatie en het toekomstbestendig maken van de Buffel.

De Erekring kent verschillende niveaus van betrokkenheid, ieder met een eigen rol, maar altijd vanuit dezelfde gedachte: samenwerken vanuit inhoud en overtuiging, niet vanuit marketing alleen. De kring is bewust beperkt en wordt zorgvuldig samengesteld.

Ik geloof dat deze manier van samenwerken beter past bij wie we zijn en waar we naartoe willen. Zo zorgen we ervoor dat De Buffel ook in de toekomst kan blijven varen in het verhaal van onze maritieme geschiedenis.

Voelt dit als een gedachte die bij u of uw organisatie past?

Dan ga ik daar graag eens persoonlijk over in gesprek.

Wim Noordzij

Van Zeil naar Stoom een verrassende vondst over Zr. Ms. Curaçao en onze Buffel

Onze vrijwilliger Wim Pelster bladerde onlangs door zijn tijdschrift De Modelbouwer toen hij ineens een opvallende verwijzing tegenkwam: een uitgebreid artikel over Zr. Ms. Curaçao, een vroeg Nederlands marineschip dat – net als onze Buffel – midden in een tijd van enorme technologische veranderingen werd gebouwd.

Hoewel de Curaçao en de Buffel bijna een halve eeuw in leeftijd verschillen, laten beide schepen prachtig zien hoe de marine worstelde én experimenteerde met de overgang van zeil naar stoom, van traditie naar modernisering.

Een schip tussen twee werelden

Zr. Ms. Curaçao (1826) was één van de eerste Nederlandse oorlogsschepen die een stoommachine aan boord kreeg. We spreken dan over een tijd waarin:

- stoomkracht nog nieuw en onvoorspelbaar was,
- schepen én zeilen én stoomschroeven voerden,
- de marine langzaam moest wennen aan een wereld waarin wind niet langer de enige energiebron was.

De Curaçao had een houten romp, zijschroeven, een skippende stoommachine en talloze technische uitdagingen: van lekkende ketels tot brekende schoepen. Maar de stap naar stoom was gezet — en zou de hele marine blijvend veranderen.

De Buffel als erfgenaam van deze revolutie

Wanneer we die vroege experimenten naast onze Buffel leggen, zien we hoe snel de ontwikkelingen elkaar opvolgden:

- Waar de Curaçao nog worstelde met lage snelheid, beperkte brandstof en mechanische problemen...
- ...is de Buffel (1868) al een volwaardig stoomschip: sterker, betrouwbaarder en gebouwd volgens moderne maritieme inzichten.

De Buffel staat dus niet op zichzelf — ze is het resultaat van tientallen jaren uitproberen, aanpassen, vernieuwen. Zonder schepen als de Curaçao zou de Buffel er waarschijnlijk heel anders hebben uitgezien.

Een mooie ontdekking voor ons museum

De persoonlijke aantekeningen die Wim Pelster bij het artikel maakte, laten zien hoe leuk het is om historische schepen met elkaar te vergelijken. Zo ontdekte hij onder meer dat:

de spiegel (achterzijde) van de Curaçao opvallend veel lijkt op die van de Buffel, ontwerpkeuzes uit de vroege stoomtijd soms verrassend lang terugkomen, modelbouwers door dit soort artikelen veel kunnen leren over bouwtechnieken en scheepsontwikkeling.

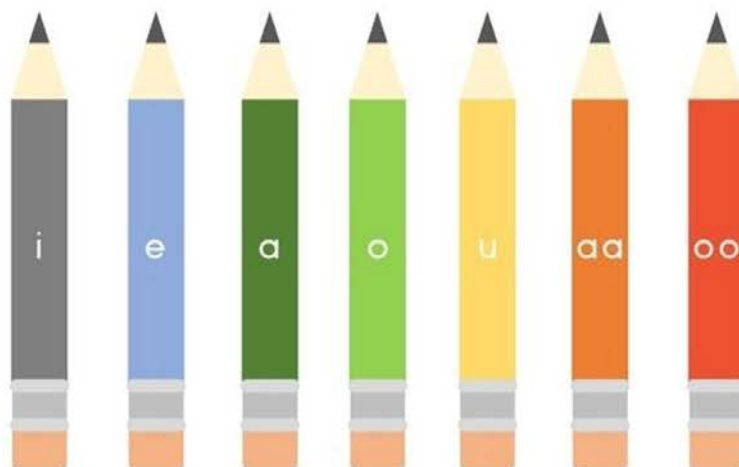
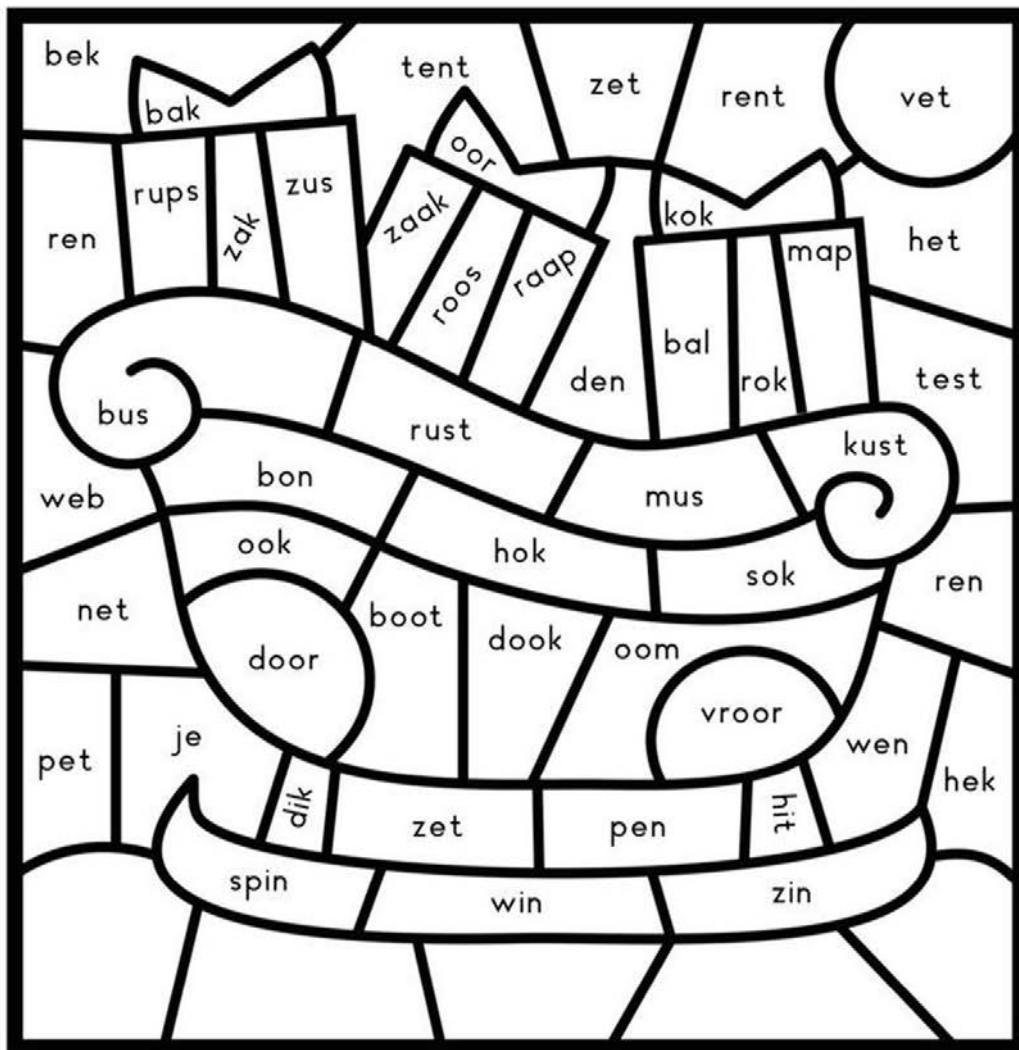
Misschien dat we hier in de toekomst nog een klein verhaal of vitrinepresentatie aan kunnen wijden: “Van Curaçao naar Buffel – de geboorte van de Nederlandse stoommarine”.

Puzzel

Leuke kleurplaat, maar zo kun je niet goed zien wat erop staat. Gelukkig is het schoolvakantie, en heb je heel veel tijd om de kleurplaat te maken.

Zie je de woordjes in alle vakjes? Kijk goed naar de middelste letter in het woordje. Onder de kleurplaat staan kleurpotloden met dezelfde letter. Kleur elk vakje met de juiste kleur.

Als je kleurplaat af is, kun je hem ophangen en buiten gaan spelen..... hopelijk in de sneeuw! Veel plezier.

Maritieme spreuk van de maand

“Wie de diepte niet peilt, vaart op goed geluk”

Betekenis:

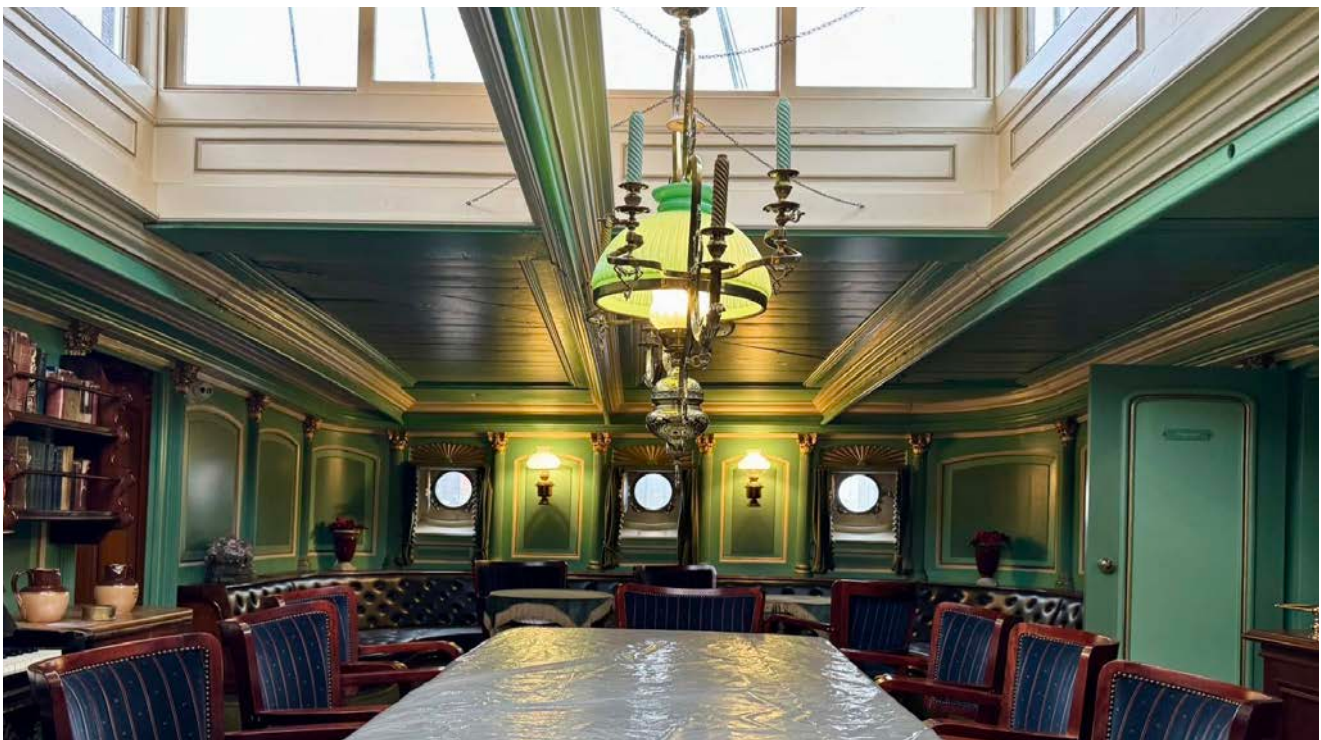
Wie zich niet voorbereidt, neemt onverantwoorde risico's.

Oorsprong:

Loodlijnen werden gebruikt om dieptes te meten. Zonder peiling liep je vast of te pletter.

Waarom Buffel:

De overgang van zeil naar stoom was pionieren — maar nooit blind varen.

Marine jargon

Op parade komen

Zich bij de commandant verantwoorden voor een vergrijp.

Slingerlatten

Latten, die bij stormweer op tafel of in servieskasten worden bevestigd om het breken van het kommaliewant te voorkomen.

Zeevader

Schepeling, die een nieuwe schepeling onder zijn hoede heeft genomen.

Victualie

Levensmiddelen

Bewapening (geschut) van Hr. Ms. Ramtorenschip "Buffel"

Introductie:

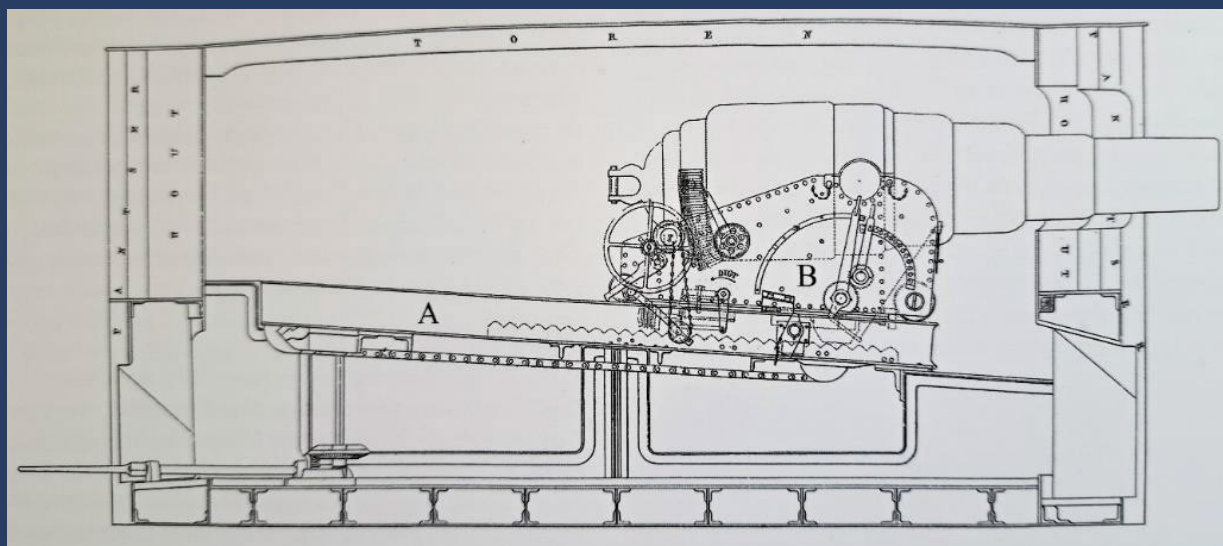
De bewapening van de "Buffel" bestond uit een ramsteven om vijandige schepen onder de waterlijn te rammen en dus lek te stoten, 2 x (300 pond) Armstrong 23cm kanonnen met een gezamenlijk gewicht van 26 Ton opgesteld in een gepantserde draaibare toren. Het toren pantser bestond uit teakhout met daarop een smeedijzeren plaat met een totale dikte van 20 tot 28 cm. De bepantsering van de scheepshuid bestond eveneens uit teakhout (61 cm boven,- en 91 cm onder de waterlijn) met daarop ijzeren platen met een dikte van 7,6 tot 15,2 cm. Op het kuildek stonde verder aan beide zijden van het schip 2 kanonnen van 30 pond* opgesteld welke al in 1880 zijn vervangen.

In 1887 werden de 23 cm kanonnen vervangen voor 28 cm geschut (achterlader) van de Duitse firma Krupp, aan dek werden bovendien nog 4 x 3,7 cm plus 2 x 7,5 cm kanonnen geplaatst. Ook werden er in 1889 nog 2 z.g.n. revolverkanonnen van 3,7 cm geplaatst. De bepantserde geschutstoren weegt in totaal (inclusief bewapening) 150 ton.

De bediening van het Armstrong geschut was zeer arbeidsintensief: De toren werd in positie gedraaid door een kleine stoommachine en met een zwengel nauwkeurig afgesteld. Vier man hielden zich bezig met de kardoezen met kruit en de granaten van 300 pond vanuit de benedendeks gelegen opslag ruimten naar de geschutstoren over te brengen. Boven in de toren zorgden de commandeur en de geschutsbemanning voor het laden (via de loop). De torencommandant leidde het richten van het geschut. Nadat het kanon naar voren was geschoven ('te boord gesteld') en gericht vuurde de torencommandant, door aan een hendel te trekken het kanon af. Tijdens het vuren liep de temperatuur in de toren soms op tot 50 grd. C, het geraas en de drukgolven waren oorverdovend hierbij kwam nog dat kruit-rook zich in de toren verspreide ondanks de ventilatie roosters in het dak. De torencommandant had via een spreekbuis (later door telegraaf en pijlwijzer contact met de commandant op de brug van de "Buffel" Voor bediening van het geschut waren permanent 45 bemanningsleden nodig.

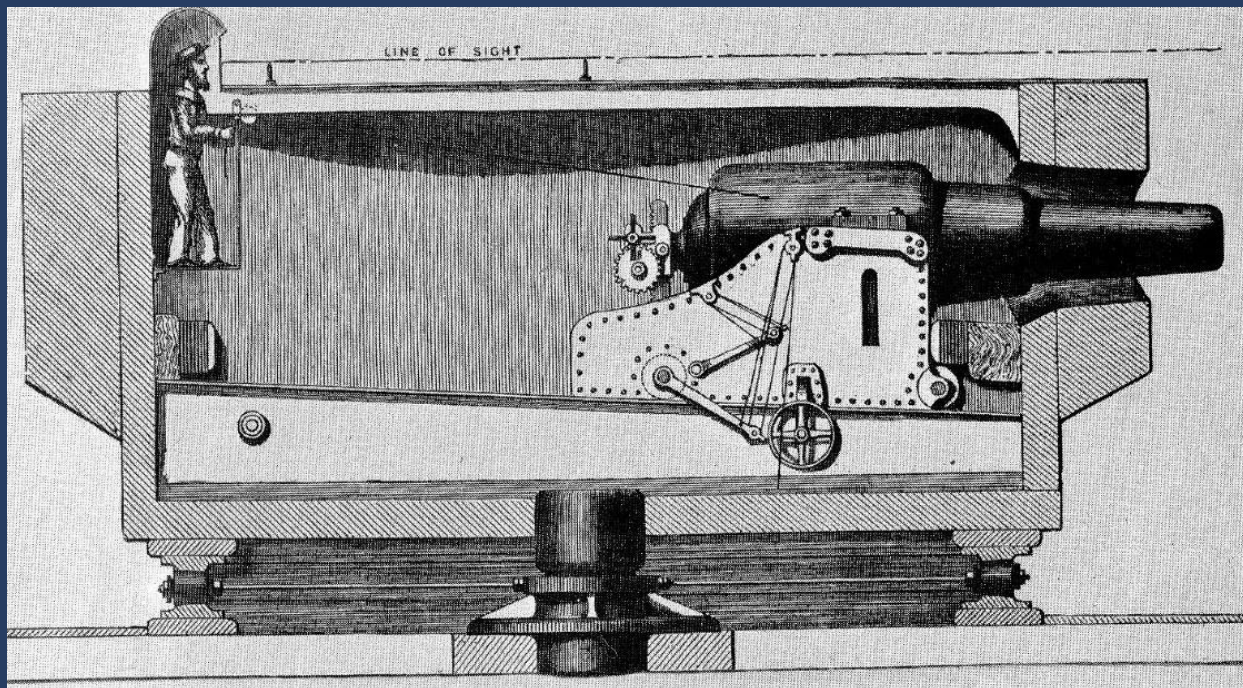
Samengesteld kanon (citaat)

In 1862 lukt het met een 23 centimeter of 300-ponder Armstrong kanon 'Little Will' op een afstand 200 yards door een proefopstelling met het pantser van HMS Warrior te schieten. De Royal Navy besluit in 1865 om het voorlaadkanon van Armstrong grootschalig in te voeren

Armstrong kanon op slede (A) en glijaffuit (B) in de draaibare Coles-geschutstoren (marine museum Den Helder)

Prismatisch kruid; Noemt men gewoon rook gevend kruid geperst in den vorm van prisma's. Wij kennen twee soorten bruin en zwart prismatisch. Het wordt gebruikt in lange zware vuurmonden. Het kruid verbrandt betrekkelijk langzaam, zodat het projectiel zolang het in de loop van de vuurmond aanwezig is aan een progressieve gasdruk is onderworpen.

Coles Gun Turret.

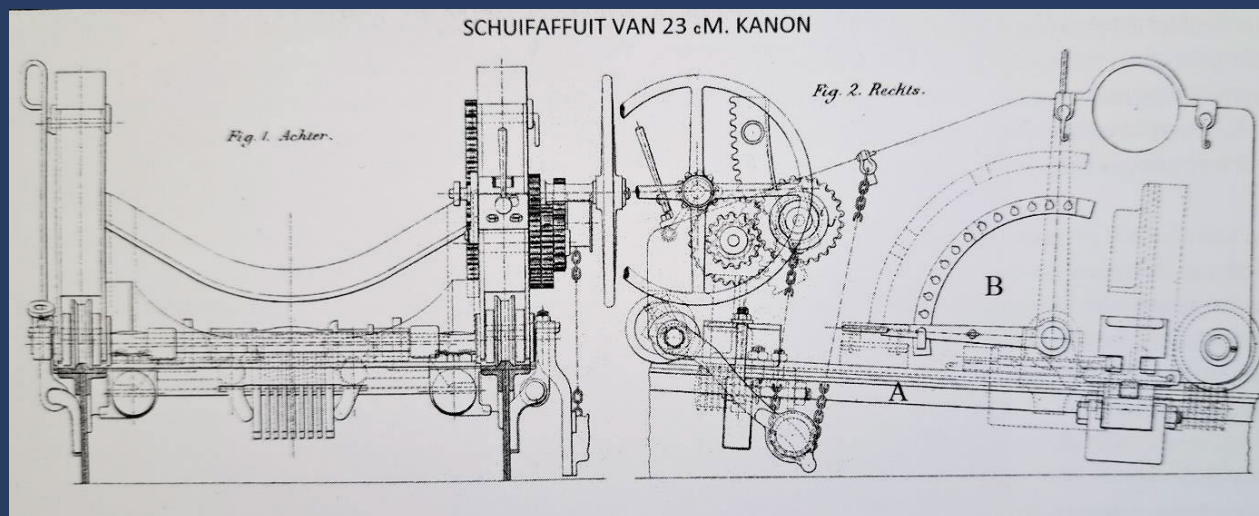
De Nederlandse Zeemacht besluit om de navolgende kanons bij Armstrong in Elswick aan te schaffen.

De van 6 parabolische trekken voorziene Armstrong kanons met een kaliber van 23 cm. Wegen 12.300 Kg per stuk. Ze worden naar het gewicht van de projectielen ook wel aangeduid als 300-ponders. In Nederland wordt het samengestelde kanon ook wel aangeduid als gecercleerd of mantelringkanon.

Elswick compressor

De Woolwich- en Armstrong kanons zijn geplaatst op schuifaffuiten. Deze worden door Armstrong geheel plaat-en hoekijzer vervaardigd. Ieder affuit is voorzien van bronzen tappannen en vier bronzen wielen. Voor de elevatie zijn aan de achterzijde van het kanon "elevatiebogen" geschroefd. In de tanden van de twee elevatiebogen grijpen tandwielen. De asse van deze tandwielen steken uit de zijkanten van het affuit naar buiten en kunnen door "richtspaken" worden verdraaid. De elevatie wordt feitelijk beperkt door de afmetingen van de geschutpoorten in de toren van de Buffel. In de geschuttoren staat het affuit op leggers, die een doorlopend geheel vormen naar achteren met een helling van 4 graden omhoog gaan. In het midden tussen de leggers bevinden zich zes en onder het affuit zeven ijzeren wrijf- of klemplaten. De wrijving van deze tegen elkaar gedrukte platen remt het terugspringen (recuul) van het affuit na het afvuren van het kanon. Met twee hendels wordt de

wrijvingskrachtingesteld. Een hendel voor grove en een hendel voor fijne afstelling. De constructie heet een "Elswick compressor".

Achter- en zijaanzicht van een glijaffuit met reminrichting voor een 23 cm, Armstrong kanon. (Marinemuseum Den Helder)

Nokken projectiel.

Bij een getrokken voorlaadkanon vindt het laden plaats door de monding van de loop waardoor de middellijn van het langwerpige cilindrische projectiel kleiner moet dan het kaliber van het kanon. Tekortkomingen in de gasafdichting en de stabiliteit van de projectielbaan zijn daarvan het directe gevolg. Om het laden mogelijk te maken zijn de trekken of groeven op enige afstand vanaf de monding dubbel gemaakt. De ene zijde van de trekken is breed en diep en de andere zijde smal en ondiep. Het projectiel is van bronzen nokken voorzien waarmee het gemakkelijk langs de diepe trekken naar binnen gaat. Na het afvuren wordt het projectiel met de nokken uit de diepe in de ondiepe trekken gedreven. Daardoor gaat het projectiel om zijn as draaien (rotatie) en verkrijgt het de stabiele baan waarmee het een betere trefkans krijgt dan voorheen ooit met een sferische (ronde) kogel in een gladloopkanon mogelijk is geweest.

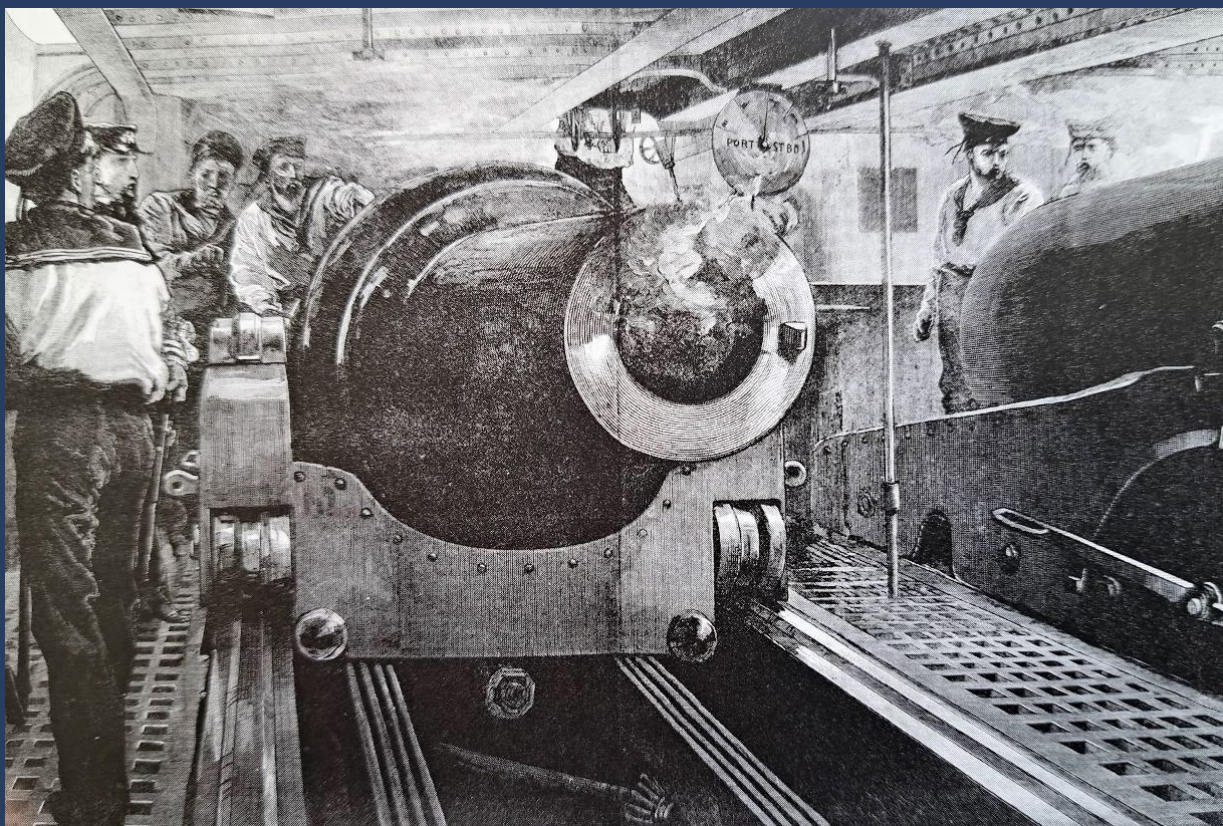

Glasharde puntgranaat met bronzen nokken (Rijksmuseum Amsterdam)

Het kanon wordt afgevuurd met behulp van een mechanisme (aftrektoestel), dat met een wrijvingspijpje* is verbonden. Pas in 1878 ontstaat een afdoende gasafdichting door het projectiel van een gasafsluiting te voorzien. Deze bestaat uit een achter op de granaat geschroefde koperen ring met een sponning, die door de buskruitgassen tegen de "zielwand" wordt gedrukt. De nokken-projectielen van het Armstrong-kanon worden onderscheiden in glasharde ijzeren puntkogels, glasharde ijzeren puntgranaten, stalen puntgranaten en gewone puntgranaten. De eerste drie zijn bedoeld tegen pantserplaten en de gewone puntgranaat tegen hout.

De Nederlandse Zeemacht gebruikt 22 kilo keisteen buskruit voor glasharde ijzeren en stalen projectielen voor de 23 cm Armstrong-kanons of 15 kg keisteen buskruit voor gewone granaten en kartetsen (met kogels of schroot gevulde projectielen). Een deel

van de projectielen voor het 23 cm geschut wordt in de toren opgeslagen en een ander deel in de ruimte daaronder waar ook de kruitkisten worden bewaard.

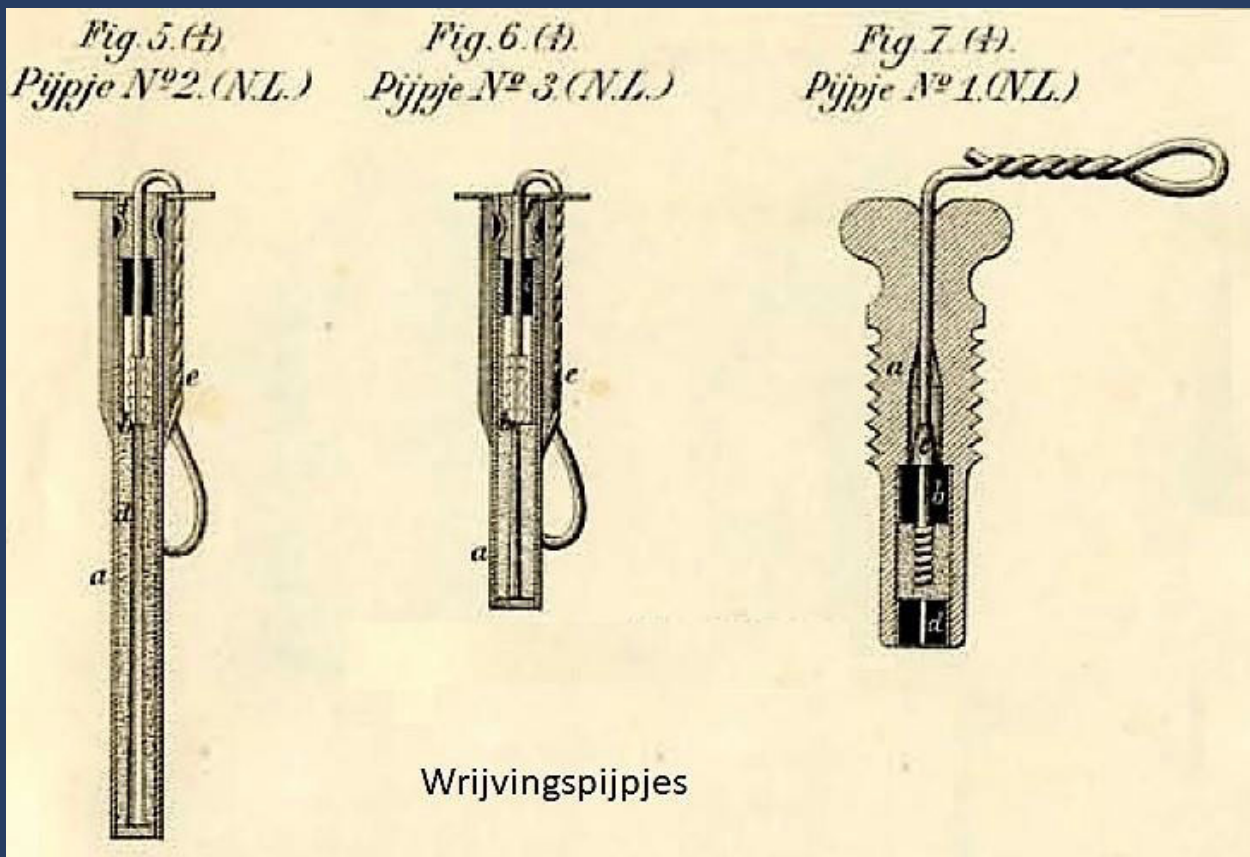

Afbeelding "The Illustrated London News" (in museum Den Helder)

Gevechtsafstand

Als uitgangspunt voor doeltreffend gebruik van de 23 cm Armstrong-kanons geldt een maximale gevechtsafstand van 1000 meter. De realiteit is dat de glasharde en stalen putgranaten nog maar geringe schade aanrichten op grotere afstanden dan 700 meter. Bovendien is de gemeten trefkans bij een afstand van 3 kabellengtes (555,6 meter) tegen een doel van 6 x 6 meter onder de gunstige omstandigheden weinig meer dan 60 %. Op die afstand doorboort een granaat nog wel een zonder houten ruggensteun opgestelde ijzeren pantserplaat van 20 cm. dikte. De afstand tot het doel wordt nog primitief bepaald en berust op het tijdsverloop tussen het waarnemen van de mondingsvlam van een vijandelijk kanon en het horen van de door het afvuren veroorzaakte knal. Dit tijdsverloop wordt bepaald door de snelheid van het geluid, die afhankelijk van luchtdruk en luchttemperatuur varieert tussen 330 en 340 meter per seconde.

Voor het bepalen van het tijdsverloop neemt de Nederlandse Zeemacht in 1876 een instrument in gebruik dat de Belgische artillerist Le Boulenger heeft uitgevonden. Een gesloten buisje gevuld met vloeistof met daarin op de bodem liggend een zilveren tol. Het buisje wordt omgedraaid zodra de mondingsvlam van het vijandelijk geschut wordt waargenomen waarna de zilveren tol begint te zakken. Bij het horen van de knal wordt het buisje horizontaal gedraaid om de tol tot stilstand te brengen en kan de afstand tot het vijandelijk kanon op het buisje worden afgelezen. Deze methode was echter in de praktijk complex en kwetsbaar.

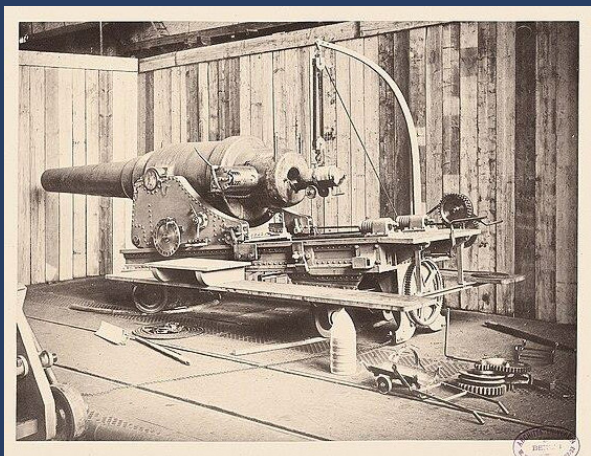

* De ontstekers geplaatst op de Armstrong-kanons in de toren van de Buffel zijn Percussie Slagpijpjes/Wrijvingspijpjes.

Krupp 28 cm achterlaadkanon

Het Krupp 28 cm achterlaadkanon, ontwikkeld in de tweede helft van de 19e eeuw, was een innovatief stuk geschut dat een belangrijke rol speelde in de bewapening. Dit kanon gebruikte een achter laadsysteem, waardoor het sneller kon worden geladen en meer vuursnelheid bood dan voorlaadkanons.

De constructie uit staal vergrootte de sterkte en levensduur van de loop, terwijl het krachtige projectielen van ongeveer 280 kilogram met grote precisie kon afschieten. Het kanon had een aanzienlijke reikwijdte, waardoor het effectief was tegen vijandelijke schepen. Door zijn efficiëntie en destructieve kracht maakte het Krupp 28 cm achterlaadkanon een belangrijke impact op geschut tactieken van die tijd, en het vertegenwoordigde een belangrijke stap in de evolutie van militaire technologie.

30 pond geschut zoals op het tussendek stond opgesteld.

Bronnen: 'Zr Ms. Schorpioen – van ramschip tot museumschip' geschreven door Jan Klootwijk & Dick Vries (ISBN 978-90-8616-147-8) Uitgever Lanasta. Musea, Museumschip Buffel (Kosmos), Diverse Internet sites.

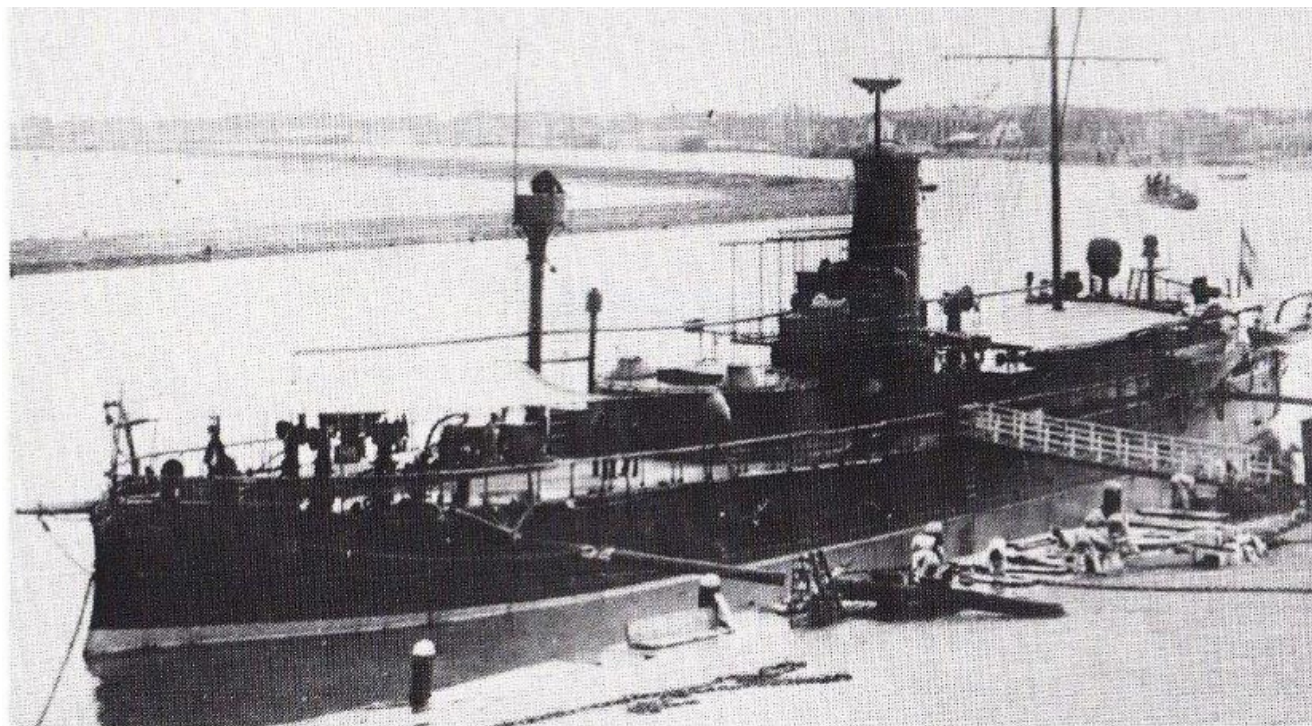
Berichten van de Museum vakgroep

- Om te beginnen, willen wij onze collega Tom, veel succes en sterkte wensen om goed te herstellen van zijn gezondheidsproblemen.
- Boekenverkoop loopt gestaag maar langzaam, dus wij gaan nadenken over afronding van dit "project".
- Collectie registratie begint op te starten maar is een arbeidsintensieve klus.
- Bewegwijzering en QR-codes worden asap op metalen plaatjes aangebracht.
- Tentoonstelling 2027, wordt in overleg met bestuur en evt. andere partijen opgestart.
- Boekenweek maart 2026, hiervoor zijn/worden gastsprekers uitgenodigd.
- 'virtual reality', gaming, simulatoren en A.I. gaan een steeds grotere rol gaan spelen in ons dagelijks leven maar ook binnen de museumwereld. De Museum WG wil graag samen met het bestuur hierover nadenken en plannen maken binnen de kaders van de financiële (on)mogelijkheden.
- De wapenkast (bij commandant hut) zal worden ingericht om de collectie marine sabels te tonen.

Foto galerij

heden en verleden

De Buffel in de lokale media RTV Rijnmond en het AD : trots én toekomstgericht

Afgelopen periode stond Ramtorenschip De Buffel volop in de belangstelling. Zowel RTV Rijnmond besteedde in Rijnmond Vandaag aandacht aan ons schip, als het Algemeen Dagblad in de editie Voorne-Putten. In beide verhalen stond niet alleen de bijzondere geschiedenis van De Buffel centraal, maar juist de actuele realiteit waarin wij als museum werken.

We zijn trots op deze aandacht. Het laat zien dat De Buffel leeft, dat het schip wordt gezien als een icoon van maritiem erfgoed en als een plek waar verhalen worden doorgegeven aan nieuwe generaties. Tegelijkertijd hebben we in deze gesprekken ook eerlijk onze zorgen gedeeld over de toekomst: de vergrijzing van onze vrijwilligers, de beperkte financiële ruimte voor groot onderhoud en innovatie, en de noodzaak om sterker samen te werken met andere erfgoedpartners in de regio.

Die openheid leidde tot positieve reacties. Niet als klaagzang, maar als een oproep tot verbinding, samenwerking en vernieuwing. Want de toekomst van De Buffel ligt niet alleen in het behouden van het schip, maar vooral in het blijven vertellen van het verhaal — samen met vrijwilligers, partners, gemeente, fondsen en publiek.

De media-aandacht bevestigt dat we op het juiste moment het juiste gesprek voeren. Met realisme én vertrouwen kijken we vooruit, vastbesloten om De Buffel ook voor volgende generaties toegankelijk, relevant en beleefbaar te houden. Dank aan iedereen die hier dagelijks aan bijdraagt — aan boord en aan wal. Samen houden we De Buffel op koers. Hierbij de twee linken:

[RTV Rijnmond](#)

[AD - Voorne Putten](#)

Kennismaken met ...

Elke nieuwsbrief laten we u kennismaken met de vrijwilligers.

Piet van Duuren

Afgelopen april liep ik langs de Buffel. Van buiten had ik het schip al vaak gezien, maar ik wist eigenlijk niet hoe het er van binnen uitzag. Tijdens een rondleiding kreeg ik uitleg over de geschiedenis van het schip en dat maakte indruk op mij. Het inspireerde me om meer te willen doen.

Na afloop nam ik een folder mee en zocht ik contact met Peter. Het leek me leuk om, naast mijn werk, iets zinvols omhanden te hebben. Daarom heb ik mij aangemeld als gastheer en rondleider.

Door goed te luisteren en vragen te stellen aan de ervaren collega's leer ik steeds meer over het schip en zijn verhaal. Ik vind het prettig om mensen rond te leiden en hun vragen te beantwoorden. En als ik het antwoord een keer niet weet, is er altijd een vrijwilliger die mij helpt.

Het geeft een goed gevoel wanneer bezoekers met een glimlach van boord gaan.

Jan Terpstra

Medio 2025 las ik in Groot Hellevoet een stukje over de mogelijke sluiting van ramtorenschip Buffel wegens gebrek aan vrijwilligers.

Buffel ken ik nog van de eind jaren 90 toen ze nog in de haven bij het Maritiem Museum in Rotterdam lag en die herinnering kwam onmiddellijk boven drijven.

Zo een prachtig schip, vooral het interieur met nog alles in - bijna- originele staat mag natuurlijk nooit verloren gaan.

Meteen contact gezocht met laten we zeggen Hoofd Personeelszaken en een week daarna heb ik mijn 1e gastheer rol reeds vervuld, natuurlijk met de vriendelijke hulp van de oudgedienden aan boord.

De schoolbezoeken en de kids club zijn een wezenlijk onderdeel van dit museumschip en ik ben zeer onder de indruk van de professionaliteit van alle vrijwilligers die belangeloos hieraan meewerken.

Hoewel mijn achtergrond op zee, 5 jaren koopvaardij en 41 jaren Offshore hoofdzakelijk voor het onderhoud kiezen vind ik het omgaan met onbekende mensen uit alle windstreken fantastisch om te doen.

De meeste bezoekers stellen een korte begeleiding zeer op prijs omdat er echt veel te zien, te doen en te vertellen is en omdat ze anders misschien een gedeelte ervan missen.

Veel collega vrijwilligers zijn ook ex- zeevarenden en daarom zijn de gesprekken tussendoor vaak zo herkenbaar en uiteraard vaak over vroeger. Ook die verhalen mogen niet verloren gaan!

Het uitwisselen van alledaagse nieuwtjes en bijzonderheden geven bij mij thuis ook weer een positieve impuls aan mijn prille pensioen leventje.

Na mijn probeersel in de mantelzorg is dit werk echt een verademing en vooral vanwege de vrijheid in het aanwezig zijn op de dagen die jij kiest.

Het vrijwilligers rooster is een geoliede machine en de passie van de medewerkers die ik ondertussen ontmoet heb zorgt ervoor dat er een sfeer van vriendschap ontstaat die voor allen fijn is om onderdeel van te zijn

Uiteraard heb ik al reeds wat ideeën en wensen om vooral het bezoekersaantal van dit geweldige museumschip omhoog te stuw en ik wil graag onderdeel blijven voor de toekomst met deze groep vaklieden- vrijwilligers, ieder op zijn/ haar eigen gebied.

Het mooiste compliment wat ik nu al enkele keren heb gehad van bezoekers is het feit dat ze langs komen voor een uurtje en dat mijn collega en ik ze dan toch zo kunnen boeien dat ze 2 uren aan boord blijven met of zonder een drankje tussendoor.

Mijn favoriete spel aan boord is het kolenschep spel, vooral omdat je daarmee bezoekers echt activeert en dus enthousiast maakt is mijn ervaring.

Ondertussen mijn buurman, die binnenkort met pensioen gaat, ook al zover gekregen dat hij zich vast en zeker ook in 2026 als vrijwilliger zal gaan aanmelden, hoewel geen ex-zeevarende maar een walslurf en actief in de IT, maar er zijn vast nog meer van dit soort mensen in onze omgeving.

We gaan ervoor in 2026!

Jan Terpstra

WORD COMMANDANT VAN DE BUFFEL

De Buffel zoekt een nieuwe voorzitter!

Na twee jaar geeft Wim Noordzij het roer over. De Buffel staat stevig, maar er liggen grote uitdagingen: vrijwilligers, organisatie en financiën.

Ben jij koersvast, strategisch sterk en zie jij kansen om ons erfgoed verder te brengen? Heb je gevoel voor vrijwilligers én oog voor innovatie en inclusie?

Dan zoeken wij jou als nieuwe voorzitter van het Ramtorenschip de Buffel!

Hellevoetsluis | Een unieke kans om leiding te geven aan een erfgoedicoon.

Interesse? Meld je bij ons en stap aan boord!

Koningskade 2 | 3221 CC Hellevoetsluis | www.debuffel.nl | info@debuffel.nl

De vrijwilligers van Museum Ramtorenschip Buffel
wensen u fijne Kerstdagen
en een gezond & gelukkig 2026